

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, félévés előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ ezimzandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

„Kis hirdetések”-ben minden szó 2 kr., egyleti tagoknak 1 kr, lakczimmel minden közlés után még 30 kr.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Aron, Báró Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Havi emlékeztető: december. — Állattenyésztési statistika. Weingärtner Andor. — Közgazdasági érdekeink védelme. — Állattenyésztésünk fejlődéséről. — A gyümölcsfák kérgének lekaparása, — A gümőkör terjedésének megakadályozása. — A méhtenyésztés elterjedéséről. — A hadsereg élelmezése. — Egyleti mozgalmak: Szolnok-dobokai gazd. egyesület vál. ülése. — Kolozsvári gazd. olvasó körök. — Erdélyi gazd. egyesület vál. ülése. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Havi emlékeztető.

December.

Ház és udvar. Magtári gabonakészletek megforgatandók, nehogy dohosodás vagy penészedés által károsodjunk. Zivataros időben a gazdasági személyzet rostál. A magtár ablakai zárva tartandók és ha még is a tető vagy ablak hézagjain hó sodortatnék magtárunkba, azt ne hagyjuk elolvadni, hanem hordjuk ki.

Az épületek mellé gyűlt s szélfői odasepert havat, lapáttal eltakarítjuk.

Nem eléggé szellős padlásokon felhalmozott csős törökbuszát időnként meg kell forgatni, a penészes vagy éretlenebb csöveket kiválogatva meddő sertésekkel meg lehet etetni.

A cselédség hideg időben gyakran felesleges tüzevalót fogyaszt, ez szorosan ellenőrzendő; továbbá a kémények tűzveszély ellen két heteakint megsepertetnek. Midőn az idő zordonsága miatt a cselédség külső munkát nem végezhet, seprő vagy kosárhótéssel, továbbá szerszámfa kinagyolásával stb. foglalkoztatjuk.

Jégvermek megtöltetnek; ezzel nemcsak kellemetesebbé tesszük a forró nyarat, hanem egészségi szempontból is szükséges.

Minden gazda, ha eddig elmulasztotta, vegye szemügyre takarmánykészletét, hasonlítsa össze a szükségletét és ha azt találja, hogy nem tehelhetnek ki állatai, abrakkal segít; vagy míg a keményebb idők tartanak, beszerzi az előre látható hiányt.

E hó utolsó napján lezártnak a számadások, cselédek változnak, eszközök leltározatnak.

A varjuk már ellátogatnak a szérüs kertekbe és megkezdik

a széna, szalma, polyvakazlak tetejét; varjupásztor nélkül készletünk ne hagyassék.

Szántó föld. E hónapban rendszeren keményre fagyva fehér lepel fedi szántó földünket és így minden mivelési munka szünetel; ha azonban lanyha idő állana be, az őszi szántás folytatható és a megkésített vetés bevégezhető. De ha hever az eke, annál sürgősebben forgolódjunk a szekérral; hordjunk ki minden kiszállítható trágya-anyagot, mert csak így használhatjuk fel a téli időt sikeresen.

Rétre és kaszálóra, luczernásra hordjunk apró érett trágyát és terítsük el azonnal; e felültrágyázással leendő takarmánytermésünket megkésztesszük. A hamut és kormot ugyancsak oda hordjuk és széthinthetjük. Minthogy sok helyt a durvább gyapjas juhok szabad álláson kapják takarmányukat, intézzük az etetést úgy, hogy windenkor más helyen egyenek. Így az elhullott ganaj talajunk termő erejét fokozza.

Állattenyésztés. A gazdaság mozgatója: a jármos ökör e hónapban sovány takarmányozásban részesül, mert többnyire csak szalma és polyva nyári nehéz munkájának jutalma.

Törökbuszszár és szalmaféle szeckának vágatik. Eleintén a cselédség idegenkedik a fülesztéstől és a marha sem áll a jászolhoz, de néhány nap elteltével hozzá szoknak és jól fogják magukat érezni.

Sima jeges útban az igás ökör meghornyolandó vagy megvasalandó, hogy lábtörések elkerültsenek.

Az igás lovak, ha istállóban lepokróczozva állanak is, munkaközben — legyen az idő bármily hideg — kitakarandók. Jeges időben csak éles vasalással bocsássuk utra; legczélszerűbb srófos patkót alkalmazni, melynek éles sarkai úton, tompa sarka pedig othon csavartatnak a patkóba.

A ménesbeli lovak patái télen legalább kétszer kitakarítatnak; főképen a csikók pata-képződését kísérik figyelemmel, hogy a szabályellenes, ferde pata-képződést megakadályozhassuk.

Az istállók szellőztetését, úgy délfele a ménesbeli lovak kibocsátását el ne mulasszuk.

A hasas koczák törökbuszával, általában szemmel és elegendő friss vízzel tartatnak. A gumókat egyik a meddők. A sertések hizásuk utolsó szakában gyakran veszítik élvágyukat, ily esetben adunk nekik kevés nyers húst.

A juhok már beszorultak és jó étvágygal ropogtatják az eléjük vetett takarmányt.

A gőbölők még gumókkal élelmezettek.

Itatás előtt a vályuból a jég kivágandó.

Minden időben, de leginkább ünnepnapokon szükséges az istálló felügyelet: a cselédek is ünnepelnek és akkor állatsegünk az ünnep dicsőségére koplal.

Szőlő. Egyéb szorgos dolog nem lévén, trágyát hordatunk és pedig friss és nem korhadó trágyát, a trágya ugyanis nem arra való, hogy csupán a benne levő elemek táplálják a növényt, mert ez igen kevés lenne; hanem a tápláló anyag benne van a megtrágyázandó földben, csak hogy oly durva állapotban, melyet a növény nem képes megemészteni: a termő föld ugyanis, ha apróra vizsgáljuk, elmállott kőzet- és ásványdarabkákból áll és ezek, mint ilyenek, a növény táplálására nem alkalmasak; kell tehát valami uton-módon ezen durva anyagokból valami hasznosat sütni-főzni — és itt kereshetjük a trágya jótékony hatását! A friss trágya, mint tudjuk, telítve van állati hűgygyal és ürülékkel, mindkettő a korhadásnál vagyis erjedésnél két legnemű gázt, az ammoniákat és szén-savat fejleszt; ezen láthatatlan szellemek vannak felruházva azon herculesi erővel, mely a köveket feloldja és feldolgozza olyan eledellé, melyet a növényi gyomor megemészten. A trágya tehát inkább csak közvetítő munkás a táplálék megszerzésében. A téli hideg akadályozza a korhadást és ezért kell csak tavasszal a trágyát rendeltetése helyére elhinteni. A tökéletesen korhadó trágyának is meg van a maga helye: midőn sovány talajba ültetett gyöngye növénynek rögtön táplálékot akarunk nyújtani; itt már a friss trágya alkalmazása volna káros, mert rothadásával a gyöngye növényt is megrontaná.

Pincze. A pinczében most kezdjük meg az új borok első iskolázását és mint januárban is megirtuk volt: seprőjükről lehuzzuk, nem sokat gondolván vele, ha zavarosak is; kéneznit a bort nem szabad, de igen is kell a megürült és tisztára mosott hordókat nemcsak most, de minden hónapban egyszer. Egy 5½ hectoliteres (50 vedres) hordóra elég egy fél rudnyi kénlemez, mely ha elégett, a hordót keményen befojtjuk; így aztán van mindig tiszta edényünk, melyet forrázni nem szükséges, csupán friss vízzel, egyszer kiöblíteni. — Az új év tele hordót és tiszta pinczét találjon!

Gyümölcsös. Keményebb időjárásakor a fő teendők: a hernyószedés, a fáknak a nyulak rágásai elleni védelme és a trágyázás; lágyabb időjárásakor pedig a fák körül a föld felásása, gödrök és víz-felfogó árkok készítése, a fák törzseinek tisztán tartása, a szükséghez képest a korona ritkítása és nyitása. Az ültetvényekről készített leltárt le kell tisztázni. Cinkusok (jegytáblák), karók rossz időjárásakor és estenként készíttetnek. A pinczékbe eltelt gyümölcsök válogatására kiváló gondot kell fordítani és a rosszakat gondosan el kell távolítani.

Faiskola. A jövő tavasszal faiskolának szánt terület földje fagyos időben rigoliroztatik. Lágy időjárásakor oltógalyakat kell szedetni. A már megrendelt csemetéket ásassuk ki és azokat elküldésig földdel takartassuk be.

Konyhakert. A konyhakert megtrágyáztatik és lágy időjárás alkalmával földje jó mélyen felásatik. Falevelekkel elfedett növények feleire gondot fordítsunk, hogy azokat a szél el ne hordja, a hol szükségét látjuk megújítjuk.

Diszkeri. A virágházi vagy szobában teletett növények ápolására u. m. a szárazlevelek eltávolítása, öntözésre, világosság és kellő melegadásra gondot kell fordítani. A virágmagvak tisztítását és rendezését végeztessük és a hiányzó magvakat rendeljük meg.

Méhészet. E hónapban kezdődik nálunk a méheknek 90—120 napig tartó éjszakája, mi alatt nem sokat bibelődünk velük. A méhek körül felállítjuk mindazon töröket, melyeket egérfogásra szok-

tánk használni; a kasokat úgy kell eltakarni, hogy a rájuk ugráló macska, a méhek téli nyugalmát ne zavarhassa. Más ellenség — kivéve rossz indulatu embert, ha jó móddal raktuk el méheinket, nem bántja őket, de az egerek nagy pusztítást képesek végezni; nemcsak a folytonos zaklatás, hanem a rácsálás és piszok által is.

A méhészt jól fogja tenni, ha a beállott munkaszünet alatt, elméleti méhészeti ismereteinek gyarapítására törekszik; hasznos szakmunkák, folyóiratok olvasása és társulás útján való eszmecsere által! E nélkül akárki elmarad az időtől!

Erdészeti. Fő használat. A vágatás tovább folytatatik, kivéve a magasán fekvő helyeket, hol a nagy hó akadályoz. Szállfák és tönkök szállításra előkészíttetnek. A tűzifa ölbe rakatik. Erdőmivelés. Fenyő- és körzismag gyűjtetik. Erdővédelem. A falopás a legnagyobb figyelmet igényli; a favágó munkásokra sziatén nagyon kell vigyázni. Vadaszat, mint novemberben —

Állattenyésztési statisztika.

Hivatalos kimutatás alapján érdekes statisztikai adatokat közölhetünk, melyből átlag véve állattenyésztésünk haladását az utolsó 10 év alatt örömmel constatáljuk, bár a lónál 3·8% és a juhnál 23% kevesbedés van; mit az utóbbinál könnyen megértünk, ha a folyton szálló gyapju árakra gondolunk; de annál nagyobb számmal haladt előre a szarvasmarha (8·5%-al) és a sertés (34%-al), úgy hogy összehasonlítva az 1870-iki összeírással (8,620, 113) Magyarország állatállománya 10 év alatt 290,692 szarvasmarha egységgel — azaz 3·4%-al szaporodott. Megjegyzendő, hogy könnyebb számítás kedvéért a szarvasmarha vétetett fel egységül s ehhez lett reducálva a többi állatfaj. Egy szarvasmarha = 1 ló = 5 sertés = 10 juh = 15 kecskével; ezek alapján az alábbi számadatoknál, ha külön megnevezés nem fordul elő, mindég a szarvasmarhára redukált állományt kell érteni.

Ezekből kiindulva és az anyaország állatállományát mellőzve, csupán a hazarészünkre vonatkozó adatokkal fogunk foglalkozni. Eszerint volt 1884-ben összesen 1,504, 493 drb állat, miből az egyes állatfajokra esik százalékokban: szarvasmarhára 69·2%, lóra 11·4, szamár és öszvérre 0·1%, sertésre 7·08%, juhra 10·7% és kecskére 0·8%, miből könnyen álláthatni, hogy állattenyésztésünknel a szarvasmarha viszi a főszerepet, azután sorrendben a ló, juh, sertés következnek.

Az egyes megyék állatállományát illetőleg a 295. oldalon levő kimutatást közölhetjük:

Ebből láthatjuk, hogy míg a szarvasmarha Fogaras-megyében a legnagyobb százalékot adja, addig a ló Brassó-megyében dominál, Torda-Aranyosmegyében pedig a sertés és juh.

Ha már most a redukált állományt a területhez viszonyítjuk, 100 kat. hold szántóra esik: Szolnok-Dobókában 36·66 darab, Kis-Küküllőben 36·75 darab, Kolozsban 41·78 drb., Alsó-Fehérben 44·93 drb., Torda-Aranyosban 49·70 drb., Maros-Tordában 50·16 drb., Nagy-Küküllőben 57·97 drb., Besztercze Naszódban 63·30 drb., Hunyadban 64·85 drb., Háromszékben 67·70 drb., Udvarhelymegyében 69·25 drb., Csikmegyében 80·32 drb., Fogarasmegyében 85·10 drb., Szben-megyében 90·15, Brassó-megyében 96·90. Átlagban véve ez elég kedvező eredményt tüntet fel, a mennyiben 2 holdra 1

Megye	Redukált állomány	A redukált állományból esik százalékokban			
		szarvas-marhára	lóra	sertésre	juhra
Alsó-Fehér	102,303	68·6	7·4	8·8	14·5
Besztercze-Naszód	81,306	66·4	15·9	5·09	10·8
Brassó	65,709	61·1	20·5	5·5	12·66
Csik	95,893	69·1	12·7	5·79	11·8
Fogaras	89,704	77·98	10·5	4·1	7·1
Háromszék	103,133	66·1	15·1	7·55	10·5
Hunyad	183,148	74·7	5·7	8·1	9·7
Kis-Küküllő	49,467	67·0	9·75	9·6	13·1
Kolozs	117,848	72·2	6·0	9·8	11·4
Maros-Torda	99,313	72·1	10·2	8·2	8·9
Nagy-Küküllő	112,363	66·5	19·6	7·99	5·3
Szeben	112,961	62·7	18·5	6·9	10·8
Szolnok-Doboka	117,260	71·4	6·7	9·5	11·2
Torda-Aranyos	97,521	65·7	7·5	11·0	15·0
Udvarhely	77,101	68·0	13·69	7·6	9·3

drb marhánál (redukált) több esik, itt is a legnagyobb számok a déli megyék körül forognak.

100 kat. hold rétre esik: Csikmegyében 46·57 drb., Besztercze-Naszódban 78·60 drb., Kolozs megyében 79·08 drb., Udvarhelymegyében 81·60 drb., Torda-Aranyosban 86·30, Alsó-Fehérben 94·80, Kis-Küküllőben 98·27 drb., Szolnok-Dobokában 100·70 drb., Hunyadban 109·74 drb., N.-Küküllőben 110·14 drb., Maros-Tordában 116·60, Fogarasmegyében 117·50, Szebenmegyében 128 drb., Háromszékben 156·16., Brassóban 156·80 drb., átlagban véve körülbeül 1 drb marha esik 1 hold rétre.

100 kat. hold legelőre esik: Csikmegyében 62·78 drb., Besztercze-Naszódban 69·08 drb., Hunyadmegyében 90·41 drb., Kolozs megyében 95·46 drb., Szebenmegyében 107 drb., Torda-Aranyosban 111·50, Udvarhelymegyében 118·52, Alsó-fehérben 131·88., Szolnok-Dobokában 140·40 drb., Kis-Küküllőben 141·69 drb., Fogarasmegyében 147·65., Maros-Tordában 154·92 drb., Nagy-Küküllőmegyében 181·56 drb., Brassó megyében 234 drb., Háromszékben 367·84 drb. Itt az egyes megyék között meglehetősen nagy különbségek vannak, míg Csikmegyében ugyiszólván 2 holdra esik 1 marha, addig Háromszékben 1 holdra majdnem 4 marha esik., — átlagban véve azonban 1·5 drb 1 holdra.

Végül ha a redukált állományt a lakossághoz viszonyítjuk, alapul 1000 lakost véve, az alábbi adatokat sorolhat-

juk fel; esik 1000 lakosra: Kis-Küküllőmegyében 537·27, Alsó-Fehérben 576·17, Kolozsban 599·55, Szolnok-Dobokában 607·60, Maros-Tordában 625·60, Torda-Aranyosban 647·36, Udvarhely-megyében 734·78, Hunyadban 741·68, Brassóban 781·20, Szebenben 803·87, Háromszékben 825·23, Nagy-Küküllőben 849·58, Besztercze-Naszódban 864·21, Csikban 865·50, Fogarasban 1,040·05 drb. A különbözések az egyes megyék között, mint látjuk itt is nagyok; átlagban 1000 lakosra 750 drb marha esik. Ezen kimutatások alapján kimondhatjuk, hogy az állattenyésztés a déli megyékben sokkal előrehaladottabb, mint az északiakban; mert, — mint constatáltuk, — a maximumok többnyire Fogaras, Brassó, N.-Küküllő, Szeben, Háromszék megyék körül forognak s a mi jellemző, — kivéve Háromszék-megyét — e vidékeket többnyire szászok lakják. E számok a nép jóllétére engednek következtetni, mit azonban a későbbi adatok még inkább igazolnak.

Igen érdekes azon kimutatás, mely a redukált állomány megoszlását mutatja a paraszti, közép- és nagybirtokosok között, mely szerint mint látni fogjuk, az állatállomány nagyrészt a kisbirtokosok tulajdonában van.

A redukált állomány Erdélyben, mint már említettük, 1,504,493 drbot tesz, ebből a paraszti-birtokosok birnak 1,215,132 drbot, míg a közép- és nagybirtokosok 289,301 drbot, a mi százalékokban kifejezve 80·82%, illetve 19·2%-ot tesz. Az egyes megyék közti megoszlást a következő táblázat tünteti fel:

Megye	Paraszti birtokos	Közép- és nagy birtokos	Összesen	Százalékokban	
	tulajdona	számszerint		paraszti birtokos	közép- és nagy birtokos
Alsó-Fehér	87865	14528	102393	35·3	14·7
Besztercze-Naszód	77091	4215	81306	94·8	5·2
Brassó	63561	2148	65709	96·7	4·3
Csik	67714	28179	95893	70·5	29·5
Fogaras	76748	12326	89074	85·5	14·5
Háromszék	52065	51068	103133	50·5	49·5
Hunyad	173042	10106	183148	94·5	5·5
Kis-Küküllő	38621	10843	49464	78·1	21·9
Kolozs	90355	27493	117848	76·6	23·4
Maros-Torda	67538	31775	99313	68·0	32·0
Nagy-Küküllő	107251	5112	112363	96·3	3·7
Szeben	99243	13718	112961	87·9	12·1
Szolnok-Doboka	95667	21599	117260	81·6	18·7
Torda-Aranyos	68770	28751	97501	70·5	29·5
Udvarhely	49607	27500	77107	64·3	37·5

Tehát mint látjuk minden megyében a kisbirtokosság van fultulyban, leginkább közelednek egymáshoz a számok Háromszék megyében, hol a kisbirtokosság az állatoknak 50·5%-át bírja, míg a közép- és nagybirtokosság azoknak 49·5%-át; legnagyobb különbség van Brassó megyében, hol az előbbire és utóbbira 96·7% és 4·3% esik.

Az egyes állatfajok százalékos megoszlását a kis, közép- és nagybirtokosság között az alábbi számok mutatják.

Kisbirtokosoknál: szarvasmarha 69·8, ló 11·1, szamar és öszvér 0·06, sertés 7·2, juh 11·2, kecske 0·64; közép- és nagybirtokosnál: szarvasmarha 67·6, ló 12·8, szamar és öszvér 0·3, sertés 10·5, juh 8·6, kecske 0·2.

A szarvasmarha tenyésztés tehat úgy a kis, mint a nagy és közép birtokosságnál vezérszerepet játszik, sőt a kisbirtokosoknál ezt még inkább tapasztalhatjuk; a lótenyésztés mindjárt a második helyet foglalja el, míg a sertés tenyésztés a kisbirtokosságnál a negyedik, a nagybirtokosoknál a harmadik helyre jut; mely viszony a juhtenyésztésnél éppen megfordítva áll.

Fenti kimutatásokban megemlékeztünk az állatállományok terület, szántó, rét, legelő, népesség és birtokosság szerinti megoszlásáról, kiegészítésül még az állományok értékéről szólunk röviden.

Erdély állatainak összértéke 104,171,076 frtot tesz ki, melyből 1 drbra átlag véve 69 frt 24 kr esik, mely ár Magyarország összes kerületei között a legalacsonyabb; mert míg a Tiszáninneni kerületben 73·81, a Dunántuliban 80·08, Tiszántuliban 82·23, addig a Dunáninneni kerületben 86·51 a közép ár. — A megyei állatok nálunk nem mutatnak nagy különbséget, a legcsekélyeb számot adja Hunyad (60·63 frt), legmagasabbat Háromszék (77·97 frt), az átlagot megközelítik Kolozsmegye (67·35 frt) és Nagy-Küküllő (70·22 frt).

Az egy lakosra eső érték legkedvezőbb Fogarasmegyében, hol 71·08 frtot tesz, Háromszékben 64·15 frt; legkevesebb esik Csikmegyében 38·19 frt, ettől nem messze áll Kolozsmegye 40·45 frtital.

A paraszt-birtokosságra esik az összértékből 77,387, 111 frt, azaz 74·3%; míg a közép- és nagybirtokosság állatállományának értéke 26,783,965 frtot, a főösszegnek 25·7%-át teszi ki. Ha már most összehasonlítjuk a redukált állomány és érték szerinti szám megoszlását a birtokosság között, úgy találjuk hogy az érték megoszlásnál a kisbirtokosságnál nincs az a kedvező arány, mint a darabszerinti megoszlásnál, mert a számszerinti megoszlásnál a kisbirtokosságra 80·8% jutott, míg itt csak 74·3% esik. Azon különbség, mely a darabszám és érték-nél a kisbirtokos tulajdonában levő állatállományának a közép- és nagybirtokos állatállományához való arányában tapasztalható, a kisbirtokos állatállománya átlag értékének alacsony voltában leli főleg magyarázatát, melyet a következő hasábon levő adatok eléggé igazolnak.

A különbség jó nagy, mit azonban a tenyésztési szabályrendeletek remélhetőleg reducálni fognak, bár az teljesen elenyészni sohasem fog; mert hiszen a kisbirtokos már körülményeinél fogva sem nevelheti úgy állatait, mint egy nagybirtokos; így nem is produkálhat olyan egyedeket, mint a nagybirtokos;

M e g y e	Redukált állomány érték	
	kisbirtokosnál	közép- és nagybirtokosnál
f o r i n t		
Alsó-Fehér	62.30	92.30
Besztercze-Naszód	64.24	94.08
Brassó	67.43	89.80
Csik	64.72	96.98
Fogarás	62.89	96.01
Háromszék	63.82	92.62
Hunyad	59.90	86.98
Kis-Küküllő	67.66	92.88
Kolozs	62.17	84.38
Maros-Torda	63.32	98.78
Nagy-Küküllő	69.18	94.19
Szeben	69.82	105.10
Szolnok-Doboka	57.99	85.96
Torda-Aranyos	64.97	93.98
Udvarhely	63.64	87.15
Átlag	63.68	92.56

e mellett egészen számításon kívül hagyjuk az állatok fajtát, mely az arra nézve szintén nem csekély befolyással bír.

Ezekben óhajtottuk állatállományunk rövid statistikáját bemutatni, remélve, hogy jövőre kedvezőbb számokkal állhatunk olvasó közönségünk elé! —

Weingärtner Andor.

Közgazdasági érdekeink védelme.*

Lapunk t. olvasói előtt ismeretes a június 29-én tartott közgazdasági magánértekezlet lefolyása, melynek határozatai foganatosítás végett az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmányához lettek áttéve, innen pedig a rokon testületekkel közölve és az egyes szakministeriumokhoz felterjesztve; névszerint a földmivelés, ipar és kereskedelemügyi, az igazságügyi, a pénzügyi és végre a közmunka és közlekedésügyi ministerium lett ez irányban megkeresve. Az első válasz az utóbb nevezettől érkezett és az ügy fontosságánál és közérdekeségénél fogva czélszerűnek látjuk a terjedelmes iratot teljertartalmulag közölni, a mint következik:

Folyó évi július hó 22-én 1021 sz. a. kelt felterjesztésére, van szerencsém értesíteni a választmányt, miszerint teljes méltatásával azon nagy horderejű következményeknek, melyeknek az erdélyrészi iparra a Romániával fennállott kereskedelmi és vámszerződés megszüntetéséből be kellett következniök, még az említett szerződés lejárta előtt megtettem mindazon intézkedéseket, melyek a vezetése alatt álló ministerium hatásköréből folyólag oly irányban tehetők voltak, hogy a szokott kereskedelmi összeköttetések megszakításából bekövetkező hátrányok lehetőleg enyhíttessenek és hogy különösen azon erdélyrészi iparcikkek részére, melyeknek Romániába való szállítása az említett szerződés megszüntetése folytán lehetlenné vált,

*E közleményt melegen ajánljuk erdélyrészi t. iaptársainknak szives figyelmébe. Szerk.

a Boszniába, Szerbiába és Bulgáriába való kivitel díjkedvezmények útján lehetőleg támogattassék és hogy az azon iparcikkek előállításához szükségelt és eddig Romániából beszerzett nyers terményeknek, első sorban a cigája-gyapjunak és nyers bőrnek Szerbia, Bulgária és Oroszországból leendő behozatala ugyancsak díjmérséklések által elősegíttessék.

Az erre vonatkozó intézkedéseim következtében lépett életbe f. év augusztus 20-tól kezdődő érvényességgel az erdélyrészi állomásokról szerb és bulgár dunai állomásokra rendelt mindennemű gyűjtő árukra, valamint puha faneműekre létesített zimonyi átrakodási díjszabás, mely ugy a m. kir. áll. vasutak, mint az I es. kir. szab. dunagőzhajózási társaság vonalait illetőleg igen messze menő díjkedvezményeket foglal magában.

Nevezetesen a m. kir. államvasutak vonalai után az ezen díjszabásban kitüntetett díjtételekbe következő, az önköltségeket megközelítő mérsékelt egységtételeken alapuló díjtételek lettek beszámítva, még pedig:

1. a gyűjtő áruknál:

a) tetszésszerinti mennyiség feladásánál 100 kg és kilóméterenként 0.264 kr. egységtétel + 100 kgként 3 kr kezelési illeték + 3% szállítási adó;

b) kocsis és fuvarlevelekként legalább 5000 kg feladásánál 100 kgr és 100 kméterenként 0.18 kr egységtétel + 100 kgrként 2 kr kezelési illeték és 3% szállítási adó

c) kocsis és fuvarlevelekként legalább 10,000 kg feladása esetén 0.132 kr egységtétel + 100 kgrként 2 kr kezelési illeték és 3% szállítási adó.

2. puha faneműeknél:

a szállítási díjnak kocsis és fuvarlevelekként legalább 10,000 kgr súlyért való fizetése mellett — 100 kgr és kméterenként 0.12 kr egységtétel + 100 kgrként 1 kr kezelési illeték és a szállítási adó

Ezenkívül a Boszniába rendelt árucikkekre ételbeléptendő hasonló egységtételeken alapuló mérsékelt díjtételek is kidolgozás alatt vannak és ezekből egyidejűleg a fentebb említett átrakodási díjszabásban a m. kir. államvasutak részéről Zimonyig beszámított díjrészeket Szerbiába vasuton szállítandó küldeményekre is érvényesíttetni fognak.

A Szerbia, Bulgária és Oroszországból beszerzendő s erdélyrészi állomásokra szállítandó cigája-gyapju és nyers bőrküldeményekre nézve felemlitem, miszerint ezen szállítmányokra a m. kir. államvasutak vonalait illetőleg ugyanazon mérsékelt díjtételek nyerne alkalmazást, mint a melyek a zimonyi átrakodási díjszabás értelmében az erdélyi részekből a szerb és bulgár dunai állomásokra rendelt gyűjtő áruk után számíttatnak.

A felsoroltakon kívül az erdélyrészi gyárak által előállított gyártmányokhoz szükséges egyéb nyers anyagok szállítására is tetemes díjkedvezmények engedélyeztetettek, így pl. az erdélyrészi szeszgyárak részére rendelt, Magyarországból vagy Erdélyből szállítandó tengeri — törökbuza — küldeményekre, illetőleg Fiuméből beszerzendő nyers kőolajra; továbbá az ugyancsak magyarországi, vagy erdélyrészi állomásokon fel-

dáshoz kerülő s a brassói malom czime alatt szállítandó gabonaküldeményekre stb lényeges díjszállítások adattak.

A felsoroltakból a választmány azon megnyugvást szerezhetheti, hogy részemről teljes figyelmet fordítok a Romániával fennállott kereskedelmi és vámszerződés megszüntetése folytán létérdekükben megtámadott erdélyrészi iparosok ügyére és hogy gyámolításukra s helyzetük javítására a lehetőség határára belül készséggel megteszek minden célirányos intézkedést.

A választmány fölterjesztésében foglalt azon további kérelemre vonatkozólag, hogy a fontosabb díjszabási és ezekkel rokon természetű ügyek tárgyalására hivatott tarifa bizottságba a kolozsvári és brassói iparkamarának, valamint az erdélyi gazdasági és az erdélyi szász gazdasági egyleteknek egy-egy képviselője is meghívassék: megjegyzem, hogy annak teljesítése elé leginkább az gördít akadályt, miszerint az egyleti képviselőknek, tekintettel a nagy távolságokra, a gyakori üléseken való megjelenése nehéz és költséges lenne.

Áttérve ezek után a választmány által a vasutépítési ügyre, illetve az erdélyrészi vasuthálózat további kifejlesztésére vonatkozólag mondottakra, a magam részéről is elismerem, hogy az erdélyrészi kereskedelem és ipar fejlődésének egyik hathatós emeltyüje kinálkoznék abban, ha a már meglévő vasuthálózat kelet felé meghosszabbítván, összeköttetésbe hozatnék a legfontosabb kereskedelmi piacokkal és a Fekete tengeri kikötőkkel.

E cél elérése a kormánynak évek óta elsörendü törekvését képezi s ha mégis — a Romániával kötött vasuti egyezmény daczára — a tömösön kívül más vasuti csatlakozás Romániával mindedig létre nem jöhetett: ez a körülmény már egymagában rávezet azon akadályokra és nehézségekre, melyekkel az ily átmenő vonalok kiépítése egyrészt nemzetközi viszonyoknál, másrészt pedig a kiépítendő vonaloknak rendkívül költséges voltuknál fogva jár.

Ezzel szemben a dolgok elfogulatlan szemlélője el kell hogy ismerje azt, hogy a belföldi forgalomban igen sok tétetett az irányban, hogy Erdély főbb ipara és kereskedelmi helyei egymással és az anyaországgal vasuti összeköttetésbe hozásának és e tekintetben el lehet mondani, hogy alig van ezen országnak egyetlen fontos pontja, melyre ma már vasuti vonal nem vezetne. S részemről éppen abban, mi az értekezleti jegyzőkönyvben panaszképen említettik — hogy az erdélyrészi vasutak általában Déésen, Beszterczen, Szász-Régenben és Nagy-Szebenben végződnek: a forgalmi politikának azon helyes irányzatát látom, hogy a már kiépített vasutvonalok megválasztásánál azon cél lebegett szem előtt, hogy e vonalok a nemzetközi és pénzvviszonyok kedvezőbb alakulásával az ország határáig és azontúl is folytathatók legyenek. Az említett végpontok természetszerűleg utalnak a tölgyesi, gyimesi, vöröstoronyi és vulkán szorosi összeköttetések kiépítésére, — a már meglévő és az újabban tervezett vonaloknak ez lévén a természetes terjeszkedési iránya.

Ez irányban s egyszersmint a választmány által hangsúlyozott határszéli körvasut megvalósítása iránt is figyelemre

méltó mozgalmak indultak meg, melyek a kormány kitelhető támogatására számíthatnak.

A marosvásárhely-szászrégeni vasutársaság tanulmányokat tétet a Tölgyes felé vezető vonalon. Ugron Gábor és Dániel Gábor országgyűlési képviselők által képviselt érdekcsoporttal tárgyalások folynak a Héjasfalvától Sz.-Udvarhelyig s majdan a gyimesi szorosig vezetendő vasut iránt. A petrozsény-vulkáni vasut szintén engedélyezés alatt áll.

Ezenfelül az általam készségesen megadott előmunkálati engedélyek alapján a következő vonalok tanulmányoztatnak:

1) a Szász-Régentől Topliczán keresztül Gyergyó-Szt-Miklósig és a Szász-Régentől, Ditrón, Gy.-Szt-Miklóson, Csikszeredán, Tusnádon keresztül Földvárig, esetleg Brassóig vezetendő vonal báró Huszár Károly és érdektársai által

2) a szász-régeni tölgyesi vonal gróf Bethlen Gábor főispán által

3) a homoród-fogarasi vonal Horváth Mihály Fogarasmegye főispánja által

4) A Maros-Nyírestől, Gy.-Szt-Miklós és a Gyilkostó érintésével, a Békás szorosig; valamint Brassó, S.-Szt-György és Tusnád érintésével Csikszeredáig vezetendő vonal Ugron Gábor országgyűlési képviselő által

5) a Maros-Vásárhelytől a Nyárad-Kis-Küküllő völgyén keresztül Parajdra s innen Székely-Udvarhelyre vezetendő vonal Tolnai Gábor országgyűlési képviselő által

6) az Alvincztől Szerdahelyen és Nagy-Szebenen át Fogarasig és Nagy-Szebentől Resinárig és ugyancsak Nagy-Szebentől Nagy-Disznódig vezetendő vonal Thalmann Gusztáv szebenmegyei alispán és érdektársai által.

Mindezen vonalokra nézve remélhető, hogy azok a közel jövőben s az érdekeltek által kidolgozandó műszaki és pénzügyi tervezetek alapján, kormányi megfontolás alá vehetők lesznek; mely esetben részemről biztosíthatom a választmányt, hogy míg egyfelől a kérdéses tervezeteket az ország közgazdasági érdekei szempontjából fogom bírálata alá venni, másfelől a helyesnek ismert vállalatok keresztül vitelét a rendelkezéseimre álló eszközökkel kitelhetőleg előmozdítani fogom.

A választmány fölterjesztésében foglalt azon további kérelemre vonatkozólag, hogy a belföldi fogyasztási területnek mind inkább leendő megnyerése érdekében a hazai közönség, valamint minden köz- és magánhatóság, ugyszintén a vasuti igazgatóságok is felkéressenek, hogy szükségletük fedezésére a hazai határszéli ipar termékeit használják; értesitem a választmányt, miszerint a vezetésem alatt álló miniszterium hatásköréhez tartozó hazai vasutak igazgatóságait ez irányban már korábban felszólítottam és hogy általában a hazai ipar termékeinek és gyártmányainak a hazai közlekedési vállalatok által az eddiginél fokozottabb mérvben leendő igénybevételét előmozdítani óhajtván, az ezen cél elérését biztosító módokat megbeszélése és megállapítása végett vegyes bizottságot hívtam össze, mely működését nem rég befejezvé, az ennek alapján szükségesnek látszó intézkedések iránt legközelebb fogok határozni.

A mi végül a választmánynak a vizek szabályozása tekintetében felhozott kérelmét illeti, arra nézve megjegyzem, hogy a kormánynek mindenkor egyik kiváló gondját képezte, miszerint a folyók hajózhatóvá tétele által olcsó közlekedési ut teremtesék, hogy az árvédelem előmozdittassék és a jóllét ez uton ts biztosíthatassék; miért is ez irányban mindent elkövetett, a mi a megfelelő anyagi eszközök mellett elérhető és lehetséges volt.

Mindazonáltal a hazai viszonyok és ugy a kereskedelem, mint a technika követelményei szerint a vizek szabályozásánál bizonyos sorrendet kellett követni s első sorban a főfolyók szabályozására és hajózhatóvá tételére volt suly fektetendő; a megkezdett munkálatok okszerű folytatása és befejezése pedig oly tetemes áldozatokkal jár, mely munkálatokkal egyidejűleg másodrendű folyók szabályozása a jelen pénzügyi viszonyok mellett lehetetlen.

Hogy azonban a különben állami kezelés alatt nem is álló folyók szabályozásának kérdése ne hanyagoltassék el, már eddig is több intézkedést tettem és általános műszaki szempontokat sem hagyva figyelmen kívül, a vezetésem alatti miniszterium kebelében felállított vizrajzi osztálynak működési körébe a mellékfolyók viszonyainak tanulmányozását, mint első sorban szükségessé, már is felvettem s így a mellékfolyók szabályozási előmunkálataihoz szükséges adatok beszerzése most már szintén folyamatba fog vétetni és nem kétlem, hogy a nemzeti jólét emelkedésével és pénzügyeink javultával, hozzá lehet majd mindazon vízi munkák fokozatos kiviteléhez fogni, a melyeket mindnyáján egyaránt szükségeseknek tartunk.

A mi továbbá az ármentesítést és ezzel kapcsolatban az árvédekezést illeti, az e téren szükséges teendők teljesítése első sorban az egyéni tövékenység feladata. Az 1885 évi XXIII. t. cz. megadja az utát, melyen haladva az érdekcsoportok egyesítése mellett a vizek romboló hatása megakadályozható s így kiválólag az érdekeltek valódi törekvésétől függ, hogy saját előnyükre a szükséges teendők foganatosíttassanak, illetőleg az említett teendők kivitele a mesze jövőbe el ne odáztassék.

Minthogy pedig az ármentesítés terén uralkodó kedvezőtlen viszonyok megváltoztatása csak ugy remélhető, ha a fenyegetett érdekek csoportosíttatván, az egyéni, illetőleg a társulati tevékenység kellőleg kifejtetik, mindenek felett szükségesnek tartom, hogy az érdekeltek egyesítése végett a kívánatos mozgalom megindíttassék. Részemről kijelentvén, hogy a törvény szerint társulattá alakult érdekelteket céljaik elérésében minden rendelkezésre álló törvényszerű eszközzel szives készséggel fogom támogatni.

Budapest, 1886 évi október hó 8-án.

Báró Orczy Béla s. k.

* * *

Az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmánya november 11-iki ülésében behatóan foglalkozott a fenti leirattal és az arra adandó válasznak szövegét egyhangulag a következőkben állapította meg:

Nagyméltóságú miniszter úr!

Tiszteletteljesen kézhez vévén Nagyméltóságodnak 31654

sz. a. kelt magas átiratát, melyben éppen oly terjedelmesen, mint behatólag válaszol igazgató választmányunk július hó 22-iki 1021 sz. alatti felterjesztésére — fogadja Nagyméltóságod mindenek előtt leghálásabb köszönetünket azon meleg érdeklődésért, mely az idézett iratnak minden sorából kitünik és ha mégis bátorságot veszünk magunknak az ott előadottakra reflectálni, — tesszük ezt kötelességszerűen azért, hogy a Nagyméltóságod legüdvösebb inteniói daczára fennálló hiányokra reámutassunk; valamint azért, hogy némely ellentétes nézetünknek indokolt kifejezést adjunk.

A mi első sorban a magas átiratban jelzett tarifa kedvezményeket illeti, — azok magukban véve igen becsesek és nagy horderejűek, de nem hallgathatjuk el azon tapasztalatunkat, hogy azok ugy szólva eléggé tudomásra juttatva, kellően publikálva nincsenek. Falragaszok a pályaudvarokon, közvetlen értesítések a városi iparegyletekhez, kétségkívül eredményesok lennének, mert most alig lehet ezen ügyben a sok utánjárás daczára hiteles felvilágosítást nyerni. —

A mi az erdélyrészi érdekelteknek a tarifa bizottságba való meghívását illeti, ennek teljesítése elé a magas átirat szerint „leginkább az gördit akadályt, miszerint az egyleti képviselőknek, tekintettel a nagy távolságokra, a gyakori üléseken való megjelenés nehéz és költséges lenne.“ Bátrak vagyunk tiszteletteljesen megjegyezni, hogy ezen akadályt elháríthatannak éppen nem tartjuk, mert a tarifa bizottság — ha jól vagyunk értesülve — rendes, tehát előre tudott üléseket tart és ha az illetők ez alkalmakra szabad menetjeggyel láttatnának el, a fennmaradó költség viselésétől a szóban forgó testületek egyike sem riadna vissza. De lehet, hogy még erre sem volna szükség, mert hiszen az országgyűlési képviselők közül többen tartoznak e testületekhez s így részt vehetnek a tarifa-bizottságban, a nélkül, hogy ez külön nehézséget, vagy költséget okozna. Ha tehát Nagyméltóságodnak kérelmünkkel szemben elvi kifogásai nincsenek, kérjük azt figyelembe venni s annak foganatosításáról megfelelően intézkedni. —

A legnagyobb köszönettel és megnyugvással értesült igazgató választmányunk arról, hogy Nagyméltóságod vasuti hálózatunk fejlesztését éber szemmel kíséri s örömmel fogadtuk Nagyméltóságodnak azon határozott kijelentését, hogy a helyesnek ismert vállalatok keresztülvitelét a rendelkezésre álló eszközökkel kitelhetőleg előmozdítani is fogja. E támogatásra igénytelen nézetünk szerint szükség is lesz, mert azt hisszük, hogy az erdélyrészi körvasut építése az egyes megyék pénzerejét meghaladja, minélfogva az államsegélyt egy vagy más módon igénybe venni kénytelen lesz. E segély tökéletesen indokolható is, mert a határszéli körvasut ügye országos ügy, mely jelentékeny közgazdasági, politikai és stratégiai érdekeknek szolgál. Azért, ha a számos előmunkálat daczára e kérdés, itt vagy amott megoldatlan maradna, teljes tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy azt a saját kezdeményezéséből a várt eredményre juttatni kegyeskedjék. —

Általános elismeréssel fogadta az egész ország Nagyméltóságodnak azon magas intézkedését, mellyel a hazai vasuti igazgatóságokat a határszéli ipar igénybevételére felhívta és

első sorban a m. kir. állami vasutaktól vártuk volna hogy e tekintetben a jó példával járjanak elől, ez azouban — legalább a nagy-szebeni iparosokat illetőleg — nem történt meg; mely állításunkat legyen szabad hiteles példákkal igazolni: Gróf Bethlen András főispán urnak 374 elnöki sz. a. kelt felhívása folytán a nagyszebeni iparosok az államvasuti szállítások iránt megkeresve lettek. E felhívás alapján az ottani közgazdasági előadó f. év augusztus 3-ról 164 sz. a. beküldötte az elkészíthető vasuti szükséglet-cikkeknek kimutatását azon kéressel, hogy intézkedés történjék az iránt, miszerint a nagyszebeni vasuti állomáson a kívánt cikkek mintái megtekinthetők legyenek; ezek a minták azonban — melyek szerint a nagyszebeni készítmények előállíthatók és szállíthatók lettek volna — mind e mai napig nem érkeztek meg.

Folyó év augusztus 26-án a közgazdasági előadó 180 sz. a. felterjesztette Prischak Endre és Bell Károly nagyszebeni szücsmesterek azon ajánlatát, mely szerint a vasuti alkalmazottak részére bundákat szállítani hajlandók és a közeledő téli évszakra való tekintettel annak gyors ellátását kérelmezte; — azonban a jelen perczig semmiféle válasz nem érkezett.

Szintén augusztus végén tudatta a nagyszebeni főispán ur, hogy a kolozsvári üzletvezetőség egy megbízottja fog a vasuti szállítások megbeszélése tárgyában oda érkezni, — ez sem történt meg.

Ily esetekkel szemben nem lehet csodálkozni, ha az illetők a legüdvösebb intézkedések daczára sem vetkőzik le bizalmatlanságukat, midőn látni kénytelenek, hogy a kiadott rendelet nem jut el a foganatosítás stádiumáig

A mi végül a vizszabályozások kérdését illeti, fájdalom, igen kevés okunk van a társulati tevékenységtől valami nagyon lényeges eredményeket feltételezni. Hiszen szabályozásra szorult folyóink nem csak egyes községeken, hanem több megyén haladnak át és a sokféle érdek küzdelmében csakis a magas kormány erélyes szavától lehet kellő megoldást várni; mert az államhatalom tevékeny kezdeményezése és közbenjárása nélkül, sem az egész folyam mentén alakítandó szabályozó társulatok létesülésére, sem azoknak harmonikus összműködésére semmi kilátás nincs. —

Midőn igénytelen nézeteinket a fentiekben ismétellen kifejtettük és Nagyméltóságod magas figyelmébe ajánljuk, fogadja Nagyméltóságod újból is hálás köszönetünknek őszinte kifejezését.

* * *

Ime az ügynek mai állása, melynek további fejlődéséről híven értesíteni fogjuk az érdekelt t. közönséget. —

Állattenyésztésünk fejlődéséről,

E czim alatt tartott felolvasást Virágh Elek a budapesti Gazdakör november 18-iki ülésén, még pedig különös tekintettel a kisbirtokosokra. Érdekes fejtegetéseiből a következőket vesszük át:

Szerző a magyar állattenyésztés érdekében eddig foganatosított intézkedések és intézményekről azt állítja, hogy azok első sorban csak a nagy és középbirtokosok érdekeit ve-

szik tekintetbe, pedig a kis gazdák százezreinek vállain állat-tenyésztésünk biztosabban nyugodnék. Hogy miért csap fel a kis gazdák ügyvédének, azt azzal indokolja, mivel ezeknek legkevesebb ügyvédjük van; továbbá mivel ezek kevesebbet tehetnek önjerejükből, mint a tanult, vagyonosabb középbirtokosok és a gazdag nagybirtokosok., végre azért, mert az utolsó számlálás szerint a most említettek összes állatlétszáma 227 millió forintra van becsülve, míg a kisbirtokosok kezén 440 millió érték van! A kisgazdák állatgyógyításának kedvezőtlen állapota sok okra vihető vissza s leginkább a helyi állapotokból folyik, melyek két főforrásból erednek: a takarmánynak és a jó tenyészállatoknak hiányából. Első sorban az elégtelen, rossz és teljességgel nem gondozott legelőt kell okolni; ennek konstataálásával a javításra szolgáló eszközöket is könnyű megtalálni, ha lesz ki azoknak keresztülvitelét buzdítással, rábeszéléssel, vagy ha másként nem lehet rendelettel és a törvény szavával biztosítani fogja. Szerző helyes alkalmazás mellett a kaszálók legeltetését sem tartja bizonyos körülmények között károsnak és azon figyelemreméltó nézetet nyilvánítja, hogy a megyei közmunka egy része igen nagy sikerrel lenne a községi közös legelő okszerű tatarozására és javítására fordítható. Kereken kimondja, hogy havasainkon legelő gazdaságról szó sem lehet és utal schweiczi s osztrák példákra, melyek szerint ezen ügy megfelelő szabályzat útján rendezve van. Ily szabályzatnak főbb pontjai a következőkből állnak:

1. Meg van határozva, hogy mely legelőre, hány és milyen állatot szabad fölhasználni.

2. Megállapítatik a legelőre való fölhasználás és a legelőről való lehajtás ideje.

3. A havasokra vezető utak kiépítése, kijavítása és a legelőkre vezető marhacsapások kijelölése és betartása javasoltatik.

4. A füvettermő terület épségben tartása céljából, a legelőtulajdonosok a hegyi patakok, stb. által a legelőre hordott törmelékek és kövek összegyűjtésére s eltávolítására köteleztetnek.

5. Hasonló okból és a legelő jószág egészségének biztosítása céljából a bozótok, a cserjék, a gyomok, az értéktelen és a mérges növények kiirtását szabályrendeletek írják elő.

6. A legelőknél a történni szokottnál helyesebben és gyakrabban való trágyázását melegen ajánlják. Stb., stb.

De a legeltetésre vonatkozó intézkedésekkel egyrangú fontosságúnak kell tartani mindazt, a mit a téli takarmányért tenni kell! A szénatermő helyek konzerválása, szaporítása és mesterséges takarmányosok létesítése biztos eszköz a javulásra s eleinte a fűmagkeverékek és takarmánymagvak kiosztására is szükség lesz.

Legtöbbet vár szerző a most már majd mindegyik megyében működő tenyészállat vizsgáló bizottságoktól, ha programjukba az elősorolt ügyekben való kezdeményezést és ténykedést is felveszik, természetesen e munkát a nép értelmességéhez, felfogási képességéhez, anyagi viszonyaihoz mérten csak lassan és következetesen kellene a körülmények teljes ismeret-

tével keresztülvinni. E feladat a bizottságokat meg is illeti, legalább több külföldi törvény ezt nekik egyenesen megrendeli.

Szerző különösen hangsúlyozza azon rendkívül fontos szerepet, melyet állataink táplálásában a só játszik és számos másokkal együtt ez olesó marhasó árusítását kéri a kormánytól; — azonban tapasztalataink szerint erre kilátás nincs!

Feltűnik szerzőnek, hogy a kisbirtokos állattja a számlálás szerint jóval kisebb értékű, mint a közép- és nagybirtokosé; de ezt nagyon természetesnek találja, mert e különbségben nyilvánul a rosszabbul tenyésztett és tartott állat befolyása. Kívánja, hogy nálunk is törvény hozassék arra nézve, miszerint közhasználatra csupán oly himállatok tartassanak, melyek az általános szabályoknak, úgy mint az adott viszonyok által előírt követeléseknek mindenben megfeleljenek. A népies állatgyógyítás szempontjából szólva, a tiszta tenyésztésnek következetes és szigorú kultiválását kellene általános irányelvül megállapítani, mert szerintünk is helyesen mondja Virágh, hogy a behozott idegen marhafajták nem váltak és még ma sem válnak szarvasmarhatenyésztésünk zömének előnyére, dacára a megállapított tenyészkerületeknek. Ezen állítást aligha megczáfolható adatokkal illusztrálja a szerző, hivatkozva számos káros tapasztalatra, a beviteli anyag minőségi hanyatlására és — a tudóvész tetemes pusztítására. Mindezeknél fogva a honi szürke fajta mellett száll sikra s míg csodálkozásának ad kifejezést, hogy a magyar fajta nemesezésére, főleg tejelési képességének fejlesztésére még érdemleges és megfelelően hosszú időn át tartó kísérletek nem történtek., addig egyes eseteket említ, midőn a magyar tehén külföldi társainak tejhozamát elérte, vagy felülmulta.

A himállatokról való gondoskodáson kívül az állam még vagy befolyást gyakorolhat tanítással, buzdítással és jutalmazással. A tanítás kétféle lehet: a tanítók és lelkészek által, — miért is kívánatos lenne, hogy ezeknek oktatási programjába a mezőgazdaságtan is felvétsék., — továbbá példaadás által, mert semmire sem hat úgy a népre, mint a hozzá hasonló birtokviszonyokban élők példája. Néhány dicséretes szónak is jó eredménye van, ha az nyilvánosan és kellő súllyal van elmondva s ha ehhez még egy pár arany vagy tallér járul, a siker szembetűnő lesz. Ez utóbbira nézve igen ajánlatos, hogy a jutalmazás vásárok alkalmával történjék, mert így éppen azon tenyésztőink lesznek kiemelve, kik tényleg a kiállítások hasznát nem élvezik.

Az állatbiztosítást igen fontosnak tartja szerző, de nálunk még számos akadály van, legfőbb az állatorvosok hiánya. Az állami biztosítás csak a legintelligensebb megyékben volna keresztülvihető; az általános kötelező biztosítás mellett az érték-különbségek okozhatnak nagy hátrányt, azért legjobb volna a kölcsönös állatbiztosítás, még pedig vidékenként, vagy községekre szorítkozva és ennek egy vázlatát be is mutatja; végre a kis gazdák tenyésztési szövetekezeiről szólva, nagy tetszéssel fogadott előadását befejezte.

Az előadás csillapulta után a „Gazd. Lapok“ szerint Tormay Béla ministeri tanácsos emelt szót. Emlékezte szerint előadó értékelését 4 részre osztja s következőleg cso-

portositja: Az 1-ső részben szükségesnek mondja azon feltételeket a kis gazdánál is behozni, melyek a nagybirtokosnál az állattenyésztést illetően meg vannak. Ezek közül csak egyet említ fel, melyet lehetetlen nálunk még keresztül vinni s ez a havasi kultúra. Igen helyes, mit e részben a teendők sorában előadó felsorol, de sok előfeltételnek kell teljesülni, míg e cél eléretik. A 2-ik pont, mit kiemel, az országos tenyésztérv, melyet nem egyedül a kormány állapított meg, hanem a gazdákkal folytatott enquete-tárgyalások döntik el a kérdéseket, melynek alapján a kormány a tenyésztérvet készítette. E beosztás szerint a magyar marhának jut a praedomináló rész, t. i. az egésznek $\frac{9}{10}$ -része. Ezután jön a pirostarka s hogy ez is jól volt megválasztva, bizonyítja az, hogy kik egyszer meghozatták, azok nemcsak fentartják, de ismételve hozatnak be tenyészanyagot. A dél- és éjszak-nyugoti határon, hol a lakosság megélhetése az állattenyésztéstől függ, éppen e fejlettebb fajta nagyobb tejhozamával és értékesebb borjuival oly tisztességes jüvedelmet biztosít, melyből a kis gazdák jól megélhetnek és onnét most már szép számmal exportálnak. A 3-ik főpont, mit előadó felemlít, a jó apaállatok tartása. E részben is a kormány minden lehető kedvezményeket megad. Az apaállatok beszerzésénél is a magyar fajta részesítettik előnyben, a kormány a fiatal apaállatokat a tenyésztőktől jó áron összevásárolja és kedvezményes áron adatja el tenyésztőknek és községeknek. De a főhiba ott van, hogy az így kiadott apaállatok rendszerint nem részesülnek a kellő gondozásban. Ez ellen leginkább egyleti úton lehetne működni, de ha a tervbe vett törvény életbe lép, az állatorvosoknak nemcsak ellenőrző jogkörük, de hatalmukban lesz az ily hiányok megszüntetését elrendelni. Végül áttér az állatbiztosításra, melyet ugyan szükségesnek ismer el, de a jelen viszonyok között még maga sem menne bele. Míg az állatorvosok által eszközölt megfigyelések alapján nem lesznek statisztikailag kimutatva azon betegségek, melyek az állattartásra a legveszélyesebbek, addig az állatbiztosítás intézményét behozni nem lehet, mert hiányzik az alapja. —

A gyümölcsfák elhalt kérgének lekaparása.

Vén vagy rosz körülmények között élő beteges gyümölcsfáknál az elhalt kérgérszletek nem hullanak le, mint az erőteljes almafáknál és nem alakulnak repedezett kéreggá, mint a szép körtefáknál, hanem fennmaradnak, megnedvedesednek, gyakran megrothadnak, földszerű fekete-barna porrá alakulnak át. Ez esetben a fák legtöbbször moha és gomba által vannak fedve s ezerféle ártalmas rovarnak és azok álczáinak szolgálnak kellemes tanyául. Igaz ugyan, hogy a kéreg a fának oltalmazására (meleg és hideg ellen mint rosz melegvezető) igen szükséges, ilyen esetekben azonban mégis el kell azt távolítani, ha a fát meg akarjuk tartani és erősíteni. Ezen rosz, elhalt kérget a mohával és gombákkal együtt lehetőleg korán, még a tél beállta előtt el kell távolítani és pedig legegyszerűbben esős idő után lekaparni. E célból rendszeren egy hajlított vaseszközt, kéregkaparót szoktak alkalmazni, melylyel a munka lehető legkételetesebben végezhető. Vigyázni kell azonban, hogy az új egészséges kéreg, vagy a háncs meg ne sértessék, ez esetben

pedig a sebet azonnal ojtóviasszal kell bekenni. A kéregnek túlságos lekaparása a fának tömérdek bajt okozhat, a fa részint a hidegtől szenved, részint pedig a fiatal kéreg a nap által elszáritatik és a fa elhal. A tisztogatás után a mézvizhez hamut, marhatrágyát és állati vért vegyítünk, melylyel aztán a törzset és vastagabb ágakat bemeszeljük. Ez nemcsak a mohát és gombát, hanem a rovarokat is elpusztítja és alatta a fa szép egészséges kérget nyer. (M. K.)

A gümőkór terjedésének megakadályozása

az által érhető el legkönnyebben, hogy: 1. Minden gümőkóros állatot kizárunk a tenyésztésből, mert a gümőkór úgy a him-, mint a nőnemű szülőről átörököül az utódra. Ha a levágásnál valamely állatnál a gümőkórt észleljük, annak minden ivadékát zárjuk ki a tenyésztésből, valamint azon tehenet is, melynek újszülött borja szintén gümőkóros. 2. Az egészséges állatokat lehetőleg óvjuk a fertőzéstől. A fertőzés kétféle módon történhet: vagy úgy, hogy a gümőkóros állat husát és tejét föleteljük, vagy pedig úgy, hogy a betegséget előidéző gombát az állatok lélegzés által veszik fel. Első esetben leginkább a sertések jönnek tekintetbe, melyeket igen gyakran táplálunk a tej ipari feldolgozásánál nyert hulladékokkal (savó, iró), vagy pedig gyöngykóros állatok husával. A belélegzés általi fertőzést elkerülhetjük, ha az egészséges állatokat a gümőkórosoktól elválasztjuk s ez utóbbiakat azonnal levágjuk; a gümőkóros állatok álláshelyének s a vele érintkező istállóeszközöknek 10%-os carbolsav és 0.1%-os sublimat-oldat által való szorgalmas desinficiálása által; végül kellő szellőztetés által. A fent ajánlott védekezés az egyedüli helyes mód, mert a gümőkór oka, Dr. Koch vizsgálatai alapján, egy gombaféle, mely igen könnyen szaporodik, mihelyt alkalmas mediumra talál és az is bebizonyítva lett általa, hogy e gombát az állatok legtöbbszörre belélegzés által veszik fel. Annál inkább vigyázzunk a gümőkórra, mert az állatokban és emberekben pusztító gümőkór azonos és állatról emberre, valamint viszont igen könnyen átmege. (M. Sz.)

A méhtenyésztés elterjedéséről

értekezett Brankov Sándor a délmagyarországi méhészegylet szeptemberi közgyűlésén, mely előadásból kiemeljük a következőket:

A közelmúlt elég tapasztalatot ad arra nézve, hogy a méhészet rohamosan halad előre. Tény az, hogy a méhészet minden egyéb gazdasági mellékággal egy rangon áll és helyes és okszerű kezelés mellett dús jüvedelmet ad. Mégis napjainkban nagyon kevesen tudják a méhek szorgalmát kihasználni s azt kellőleg jüvedelmesen saját hasznukra fordítani; miért is kívánatos volna, ha a kormány rendeleteivel oda hatna, hogy a városok és községekben iskolai méhészek állami vagy pedig községi költségen állíttatnának fel, hol a tanulók a méhészetben kiképeztetésüket nyernék. Az iskolai méhészeknek kizárólag oktatás legyen céljuk és a magas kormány felügyelete alatt álljanak. A tanulók pedig, kik a méhekkel való bánást elsajátították s azt meg is szerették, az évi zárvizsga alkalmával, tanu-

lásbelielőmenetelük szerint, tüntetlenségük ki mézzel, méhcsaládokkal stb., hogy kilépve az iskolából a méhészet üzéséhez szeretettel hozzá kezdjenek.

De ki tanítsa az iskolában a méhtenyésztést? Felelet e kérdésre: maga a tanító. Ott azonban, hol a tanító nem jártas a méhészeti ismeretekben s a méhek körüli kezelésben, ki teljesítse a tanítást? A kormánynak rendelkezni kellene a tekintetben, hogy a szünidő tartama alatt a tanítók részére méhészeti tanfolyamok tartassanak s azok vezetésével a vándortanítók legyenek megbízva. Továbbá hogy a méhészetnek a népiskolában való taníthatására alkalmas könyvecske adassék ki s hogy a méhészet minden iskolánál, legkivált pedig a papnöveldek és a tanítóképző intézeteknél, kötelező tantárggyá tétessék.

A másik kérdés, mit érinteni kell, mi módon tanulják vagy sajátítsák el a felnőttek a méhészetet?

A kormány ezen kérdés megvalósítása céljából a vándortanítást rendelte el és vette fogaatba. De az is ismeretes, hogy az alkalmazottak a legjobb akarat mellett sem felelhetnek meg teljesen hivatásuknak és pedig azon oknál fogva, mivel igen kevés számban vannak s nagy területek adattak nekik működési térül. Azért felette szükséges, hogy a magas kormány a vándortanítók számát szaporítsa.

Találkoznak méhészek, kik a méhészetet s e téren szerzett ismereteiket mint nagy titkot rejtegetik, de ezeket senki se kövesse, hanem mindenki oda hasson, hogy minél több méhészlépjén a méhészek táborába, kik helyes oktatás által a méhészeti ismeretekben mindinkább megerősödjenek s minél több mézet és viaszt termeljenek, mely rendszeren és tisztán kezelve, habár drágábban is, de biztos vevőre találjon.

Csakis olyan egyének tüntessenek ki a kiállításokon, kik a méhészetet szeretet és odaadással üzik és egyszersmint termelők is, ne pedig ismeretlenek és olyanok kik olcsó áron vásárolva meg más mézét, az idegen áruval tündökölnek.

A délmagyarországi egylet újabb alapszabályának 15. §. értelmében, 15 egy helyen lakó méhészt, a főegylet szabályainak betartása mellett, társulatot alakíthat. Minden társulat alakítson egy méhest, hol ismert nevű méhészt alapos oktatást adna a méhészet elmélete és gyakorlatából és ugyane méhesből az érdeklődőknek olcsó áron méhcsaládok is adatnának el.

A nyert termények gondosan kezeltessenek és a társulat minden tagjának terméke egy raktárba helyeztessék el, s mint társulati vagyon vagy készpénz, vagy pedig biztosíték mellett eladassék. A kormány pedig a méhészegyleteknek vissza térítés feltétele mellett, bizonyos összegeket bocsásson rendelkezésre, hogy a szegényebb sorsu méhészek áruja illendő áron összevásárolható legyenek s ne kénytelenitessenek azt olcsó áron elvesztegetni.

Sokszor a kezdő méhészt az hangoztatják, hogy a méhek kezeléséhez igen sok eszköz szükséges. Persze hogy az ettől vissza riad és különösen a szegényebb része, éppen nem hajlandó a kiadások megtételére. A kezdő a méhészethez kevéssel és csekély befektetéssel kezdjen; legyen szegény vagy gazdag, e szabályt szem elől ne tévessze. Hanem szerezzen tapasztala-

tokat, bővitse ismereteit, vagyis úgy, mint a méh, gyűjtögesse össze a hasznos tudnivalókat. —

A hadsereg élelmezése.

A „Kolozsvári Közlöny“ 267-ik számának vezércikkében a hadsereg élelmezési szükségleteinek fedezéséről szól és nem tartjuk érdektelennek erről röviden megemlékezni. Örömmel constatálja, hogy a hadsereg részére a múlt évben a szükséges lóállomány egyharmadrésze közvetlenül a gazdától szereztetett be, miáltal az üzerek nyereszkezdései egy részben ki lettek zárva, — s nem mulasztja el azon óhaját kifejezni, hogy a termények is közvetlenül a gazdától szereztesse be, bár ez egy kis nehézséggel jár, de nem kivihetetlen; hiszen a francia gazdák már régebb idők óta szállítják a hadseregük részére a terményeket; persze nem egy maga, hanem több gazda szövetkezett e célra. Ezt kell nálunk is tenni a gazdáknak, szövetkezve a liferánsok kezéből kiútni a hasznot s azt saját zsebeikbe rakni. Ehhez persze vállalkozási és üzleti szellem és sok utánjárás kell, a mivel mi nem szeretünk megbarátkozni. „Mi azt hisszük, hogy az erdélyi gazdasági egyesületnek volna legelső sorban hivatása felkarolni ezt az életrevaló eszmét. Igen könnyű volna megszerezni az adatokat, hogy a hadseregnek mi, hol, mennyi, minő részletekben szükséges s minő árakban történtek eddig a kötések. Tudatnia kellene az adatokat a tagokkal s azután eszmeeserére hívni meg a legtekintélyesebb birtokosokat!“

Örömkre szolgál ha látjuk, hogy tekintélyes napi lapunk a gazdák érdekével foglalkozik s módozatokat nyújt egyes dolgok orvoslására. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a ténykedés itt nem rajtunk mulik. Nem mulasztottuk el a gazdák figyelmét felhívni azon magas leiratra, melyet a umlgu földművelési miniszterium még a múlt év január 16-án hozzánk a hadsereg élelmezése tárgyában intézett; mely szerint a cs. kir. közös hadyminiszterium utasította az egyes hadtest parancsnokságokat, hogy szükségletüket a megye közönségével s a gazdasági egyletekkel idejekorán tudassák, főképen azon célból, hogy az egyes hadtestek terményszükségleteik bevásárlását, illetve biztosítását egyes termelők, vagy községektől minden közvetítő nélkül eszközölhessék.

A nagy-szebeni katonai parancsnokság minden alkalommal tudatja ugy a megye közönségével, mint a gazdasági egyletekkel a szükségelt termények mennyiségét. Lapunk úján a gazdaközönség mindég értesítettik; — hogy mennyire használják fel a gazdák és községek ezt az alkalmat, arról számolni nem tudunk; hanem inkább hisszük, hogy nem is tesznek ajánlatot, bár még az az előnyük is van, hogy e g y e n l ő á r a k mellett az ö k ajánlataik fogadtatnak el s b á n a t p é n z letételére nem köteleztetnek. Mi is óhajtanók, hogy gazdáink szövetkezve a közvetítők által zsebre rakott nyereséget maguknak tartsák meg s reméljük is hogy belátva előnyüket, nem fogják sokáig nézni minként teszik el a közvetítők a nagy fáradsággal produkált termény jövedelmét! —

Megyei egyetemek működése.

A szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesület november 19-én tartott választmányi ülésén a titkár előterjeszti a megyei alispántól véleményezés végett áttett, a szövetségbe lépett gazd. egyesületek hitelszövetkezetének létesítését tárgyaló átiratát; igazgató választmány a szövetkezet létrehozását annyival is inkább helyesli, mert a jelenlegi összeköttetések mellett csak is nagyobb összegekről szóló és hosszú lejáratu kölcsönt tud kieszközölni a gazdák részére. Bár egy szövetkezet létesítése sok nehézségekkel jár, mindazonáltal a megyei törvényhatóság a rendelkezésre álló tőkék és eszközök segélyével azt létesítheti. — A cseléd jutalmazásról is jelentés tételt; megemlítendő, hogy egy 50 esztendő s több 20 éven felül szolgált cseléd lett jutalmazva. — Több évdíjas és alapító tagnak jelentkezése örömmel fogadtatott. Ez ülésén határozta el a választmány, hogy jövő év október közepén Déésen állat- és terméyy kiállítás rendez, mely alkalomra az erdélyi gazdák vándorgyűlése is meghívandó lesz.

A sertések értékesítése merülvén fel, elhatározatott, hogy a nmlgu miniszteriumhoz felirat intéztessék Déésen két országos sertés vásár tartása iránt, miután a szolnok-dobokai tenyésztők a hirnevesebb sertésvásároktól távol vannak. Végül e. titkár indítványozza, hogy hasson a választmány a törvényhatóság utján oda, hogy a Szilágyból hozott szőlők csomagolásához szőlőlevél ne használtassék, miután avval a fillokszera könnyen behurcoltathatik. —

Kolozsvári gazd. olvasó-körök.

Azon üdvös intézmény, melyet a kolozsvári gazdasági egyesület tavali olvasó körök felállítása által létesített, kis gazdáink által pártfogásra talált. Szorgalmasan látogatták a téli esteken a kört s ott hasznos dolgok megbeszélgetésével s olvasásával foglalkoztak. Az idei folyamra „Hid elvén” Gámán Zsigmond közgazdasági előadó ur nyitotta meg az olvasó kört november 20-án sokkal nagyobb számu gazdaközönség előtt mint tavali, mely érdeklődés bő jutalmul szolgál az eszme megpendítőinek és kivívóinak. A ünnepély lefolyásáról különben a következőket adhatjuk: A gazdák dalköre „Hozzád zendül énekünk” címü dal szabatos elénekzése után Gámán Zsigmond közgazd. előadó ur emelt szót, vázolván a körnek céljait s az ebből folyó előnyöket; megemlékezvén beszédében Benedek és Déésy tanító urakról, kik a kör gazdai tisztességét tavali teljesítették s az idénre is elvállalták s tisztségeik buzgó teljesítéséért őszinte köszönetet mond, valamint köszönetét fejezi ki Tóth Tamás urnak is, ki teljes odaadással vezeti a dalkört s azt oda fejlesztette, hogy az bárhol megállja helyét. Ezután Kondász Ferencz gazd. egyleti titkár jelenti, hogy a kör segélyezéséhez hozzá járultak könyvekkel folyóiratokkal és szaklapokkal a Földmívelési miniszterium, Gámán Zsigmond, Vörös Sándor, Gamauf Vilmos, Szentgyörgyi Lajos, Benigni Sámuel, Dr. Haller Károly, Szász Domokos és Benedek József urak a múlt évben; továbbá pénzhelyi adománnyal Földmívelési miniszteriumunk 40 frt, Sigmund Dezső,

Gámán Zsigmond urak, a kolozsvári takarékpénztár és a kolozsvári kiségitő takarékpénztár 50—50 forinttal; végül az idénre Sigmund Dezső ur szintén 50 forintot adományozott, Hegedüs Sándor ur 50 füzet folyóiratot, valamint Vörös Sándor ur a „Falusi Gazda”, „Földmívelési érdekeink” és a „Méhészeti közlöny” szaklapokat a kör rendelkezésére bocsátja; mindezekért a kolozsvári gazd. egyesület igazgató választmánya nevében a kegyes adakozóknak hálás köszönetét fejezi ki. A dalkör a „Hymaust” énekelte el s az ünnepély berekesztetett.

A magyar-utcai olvasóköri november 28-án nyitott meg. Az ünnepély a Hymnus elénekzésével vette kezdetét, mire Sigmund Dezső elnök ur szakszerű beszédben emlékezett meg az olvasóköri hasznos voltáról s kilátásba helyezte annak idején egy gazdasági iskola felállítását. Megköszöni Szentgyörgyi Lajos és Benedek uraknak azon önzetlen fáradságukat, melyet a kör gazdai tisztségével teljesítettek, valamint Tóth Tamás urnak az énekkar buzgó vezetéséért fejezi ki elismerését. Kondász Ferencz e. titkár a fenti adományozóknak itt is köszönetet mond. Ezután Albach Géza polgármester ur emelt szót s köszönetét fejezi ki azon figyelemért, mellyel a kör a megnyitási ünnepélyi meghívásával megtisztelte s felhívja a gazdákat, hogy bármikor, midőn tisztségével kapcsolatos ügyek vannak, a legnagyobb bizalommal forduljanak hozzá. A gazdák nevében Hatházi István fejezi ki köszönetét Sigmund Dezső, Gámán Zsigmond és Albach Géza uraknak szives fáradozásaikért, mely után a dalkör „Hymnus a hazához” címü dalt énekelte s az ünnepély véget ért. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1886 november hó 29-én.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak Reich Albert, Szenkovics Márton, Eöry Tivadar, K. Biasini Domokos, Dr. Berde Áron, Tauffer Ferencz, Dr. Szentkirályi Ákos, Nagy Lajos és Gamauf Vilmos, e. titkár.

225. A november 11-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván — a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére K. Biasini Domokos, Szenkovich Márton és Tauffer Ferencz tagtársak kéretnek fel.

226. E. titkár előterjesztésére — az „Erdélyi gazda” 1887-re is a Gámán nyomda által lesz az eddigi feltételek és terjedelemben kiállítandó.

227. Ministerium 48900 sz. átiratával a here és luzernamag hamisításaira figyelmeztet — a fontos átirat egész terjedelmében lapunkban közlendő lesz.

228. Zemplénmegyei gazd. egyesület a szolnok-dobokamegyei gazd. egyesület által az első magyar biztosító-társaság jégszövetsége ellen felhozott indokokat czáfolja — tudomásul szolgál.

229. Szolnok-dobokamegyei gazd. egyesület 413. sz. a. az erdélyi gazdák VII-ik vándorgyűlését 1887. október közepére Déésre meghívja — örömmel fogadtatván, a vándorgyűlési alapszabály egy tájékoztató átirat kíséretében a t. társaságnak megküldendő.

230. A „Gazdasági mérnök“ előfizetési felhívása — miután mutatvány példány mellékelve nem volt, tudomásul szolgál.

231. Szövetségi gazd. egyesület elnöksége december hó 4-ére a jövő évi közgyűlés napirendjére kintuzendő közérdekű kérdések beküldését kéri; — igazgató-választmány ezuttal a nyilvános tárgyalásra kérdést nem indítványoz, hanem felette fontosnak tartja, hogy a hadseregnek gazdák — egyesek vagy szövetkezetek — általi élelmezése, bizalmas megbeszélés tárgyává tétessék, melynek eredményéhez képest ezen ügy a napirendre is kintuzhető lesz. Ez értelem-

ben az elnökség avval értesítendő, hogy a december 4-iki bizottsági ülésen résztvevő képviselőink: Dr. Berde Áron és Gamauf Vilmos, meg lettek bizva bővebb felvilágosító-sokkal szolgálni

Hitelesítik :
Szenkovich Márton.
Tauffer Ferencz,
K. Biasini Domokos.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, üllői-út köztelek 25. szám alatt.

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

(23—24.)

(1.)

ELADÓ MÖLLTHALI BIKÁK.

A fogarasi kir. ménesuradalom möllthali tenyésztéséből eredő 8 darab televér möllthali 1½ éves már tenyészképes bika,

becsáron eladó.

Venni szándékozók akár személyesen, akár levél útján léphetnek alulirt igazgatósággal alkuba és az eladó állatokat Fogarason bármikor megsemlélhetik.

FOGARASI M. K. ÁLLAD.

18. (4—4.) MÉNESURADALOM IGAZGATÓSÁGA.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köbméter tűzifa	1 kilo marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Budapest*	november 29	metermázsa	875	—	650	790	585	600	—	—	—	—
Brassó	november 26	hektoliter	540	320	320	330	180	320	209	140	230	28
Deés	november 23	"	580	480	420	—	280	460	680	—	320	26
Fogarás	november 26	"	500	420	320	—	180	350	300	200	210	28
Gyula-Fehérvár	november 27	"	525	450	350	—	210	300	250	200	260	36
Kézdi-Vásárhely	november 25	"	500	—	300	260	175	440	200	80	230	20
Kolozsvár	november 25	metermázsa	750	—	520	—	440	450	400	250	300	38
Maros-Vásárhely*	november 25	metermázsa	693	525	455	—	440	390	230	180	310	38
Nagy-Szeben	november 26	hektoliter	490	370	350	—	200	380	180	120	320	26—32
Nagy-Váradi	november 23	"	578	418	385	330	220	325	320	140	380	48
Sepsi-Szent-György	november 30	"	510	480	320	250	160	360	300	125	130	24
Szász-Régen	november 25	"	550	450	325	300	165	325	310	200	260	28
Torda	november 27	"	550	300	325	300	175	250	300	80	238	20